

MAGYAR ŐSTÖRTÉNET  
Tudomány és hagyományörzés

# MTA BTK MÖT Kiadványok 1.



Magyar Tudományos Akadémia  
Bölcsészettudományi  
Kutatóközpont

**Sorozatszerkesztők**

**Vásáry István – Fodor Pál**

MTA BTK MÖT Kiadványok 1.

# MAGYAR ÖSTÖRTÉNET

Tudomány és hagyományörzés

Szerkesztették  
Sudár Balázs  
Szentpéteri József  
Petkes Zsolt  
Lezsák Gabriella  
Zsidai Zsuzsanna



MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont  
Budapest, 2014

A kötet az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont 2013. április 17–18-án tartott konferenciáján elhangzott előadásokat tartalmazza, megjelenését a Magyar Tudományos Akadémia támogatta



© Szerzők és szerkesztők, 2014  
© MTA BTK, 2014

ISBN 978-963-9627-87-1  
ISSN 2064-9918

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is

A borítón szereplő szubbotyici csat digitális képét Ambrus Edit készítette  
Türk Attila OTKA 106369 sz. projektje keretében

Kiadja az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont  
Felelős kiadó: Fodor Pál  
Nyomdai előkészítés:  
MTA BTK Történettudományi Intézet  
tudományos információs témacsoport  
Vezető: Kovács Éva  
Borító és tördelés: Horváth Imre  
Nyomdai munka: Kódex Könyvgyártó Kft.  
Felelős vezető: Marosi Attila

# TARTALOM

FODOR PÁL Tudomány és hagyományörzés – konferenciamegnyitó	7	RASKÓ ISTVÁN Genetikai múltba nézés, egy magyar torzó tanulságai	169
PÁLINKÁS JÓZSEF „A magyar őstörténetről mindenkinek véleménye van”	9	CSŐSZ ARANKA–MENDE BALÁZS GUSZTÁV Beszámoló a Kárpát-medence 7–10. századi népességén végzett archeogenetikai vizsgálatok eredményeiről	173
VÁSÁRY ISTVÁN Tudomány és hagyományörzés (Bevezető előadás)	11	KOVÁCS LÁSZLÓ Elnöki zárásó – Régészet, embertan, genetika szekció	179
<b>RÉGÉSZET – EMBERTAN – GENETIKA</b>		<b>NYELVTÖRTÉNET</b>	
TÜRK ATTILA A korai magyar történelem régészeti kutatása napjainkban (Perspektívák és teendők)	19	BAKRÓ-NAGY MARIANNE Módszerek a nyelvi őstörténet kutatásában: az ugor példa	193
SZŐKE BÉLA MIKLÓS A Kárpát-medence a Karoling-korban és a magyar honfoglalás	31	AGYAGÁSI KLÁRA A magyar–török nyelvi kapcsolatok	199
SZENTPÉTERI JÓZSEF Kritikai megjegyzések az avar–magyar asszimiláció kérdésköréhez	43	ZOLTÁN ANDRÁS A magyar–szláv nyelvi kapcsolatok	205
FODOR ISTVÁN Elnöki zárásó – Megjegyzések a szekció első három előadásához	55	HOFFMANN ISTVÁN A helynevek mint az őstörténet forrásai	211
RÉVÉSZ LÁSZLÓ A Kárpát-medence 10–11. századi temetőinek kutatása napjainkban (Módszertani áttekintés)	63	HONTI LÁSZLÓ Elnöki zárásó – Nyelvtörténet szekció	219
TAKÁCS MIKLÓS A honfoglalás kor és a településrégészet (Települési struktúrák, a társadalmi szervezet értelmezései, az etnikai azonosítás buktatói)	137	<b>MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET</b>	
FÓTHI ERZSÉBET A Kárpát-medence 6–11. századi történetének embertani vonatkozásai	151	VOIGT VILMOS A magyar ősköltészet	225
		HOPPÁL MIHÁLY A magyar ősvalláskutatás (új) útjai	231
		PAKSA KATALIN A magyar zene őstörténete (Kérdések és válaszok)	239
		PALÁDI-KOVÁCS ATTILA Elnöki zárásó – Művelődéstörténet szekció	251

## TÖRTÉNELEM – ÍROTT FORRÁSOK

ZIMONYI ISTVÁN	
Arab források a honfoglalás kori magyarokról	257
FARKAS ZOLTÁN	
A magyar honfoglalás korának bizánci forrásai	267
VESZPRÉMY LÁSZLÓ	
Az 1000 előtti Pannóniára és magyarokra vonatkozó latin nyelvű források	273
SZABADOS GYÖRGY	
Identitásformák és hagyományok	289
ZSOLDOS ATTILA	
Elnöki zárószó – Történelem – írott források szekció	307

## TUDOMÁNYTÖRTÉNET

BENKŐ ELEK	
A székely írás középkori és kora újkori emlékei Erdélyben (Régészeti és történeti jegyzetek)	311
SÁNDOR KLÁRA	
A székely írás Székelyföldön kívüli használatának kezdetei	329
SZÖRÉNYI LÁSZLÓ	
Hunok és nem csak jezsuiták (A magyar őstörténetírás hőskorából)	343
MESTER BÉLA	
Vita a magyarok őstörténetéről Világos után	349

MIKOS ÉVA	
A honfoglalás a folklórban és a populáris kultúrában, avagy a honfoglalás néphagyományának forrásai	361

GLATZ FERENC	
Elnöki zárószó – Tudománytörténet szekció (Az őstörténelem kutatásának hasznáról)	381

## TUDOMÁNYOS REKONSTRUKCIÓ ÉS HAGYOMÁNYŐRZÉS

BÍRÓ ÁDÁM–BENCsik PÉTER	
Régészeti leletanyagból hagyományélesztés? (A magyarhomorog-könyadombi 103. sír újrekonstrukciója)	387

IGAZ LEVENTE	
Hagyományörzés, kísérleti régészet: Elmélet és gyakorlat Európában és Magyarországon	413

MAGYAR ATTILA	
Történelmiéletemód-rekonstrukció, avagy a 10–11. századot bemutató reenactment központ Szigethalmon (Emese Park élő múzeumfalú)	421

SUDÁR BALÁZS	
Elnöki zárószó – Tudományos rekonstrukció és hagyományörzés szekció (A honfoglalás kori hagyományörzés útjai Magyarországon)	425

RÓNA-TAS ANDRÁS	
Zárószó – Az őstörténeti konferencia hozadéka	427